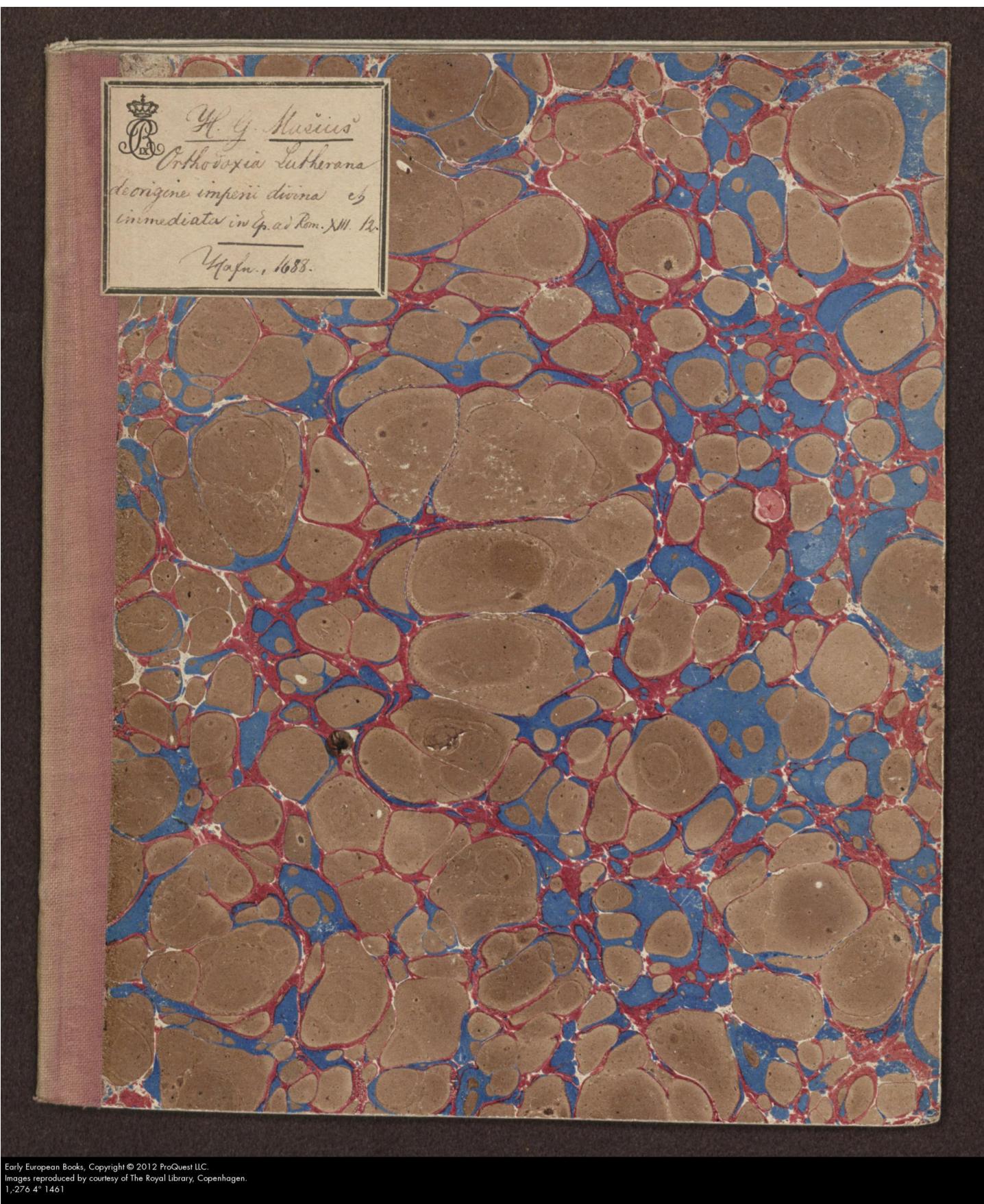
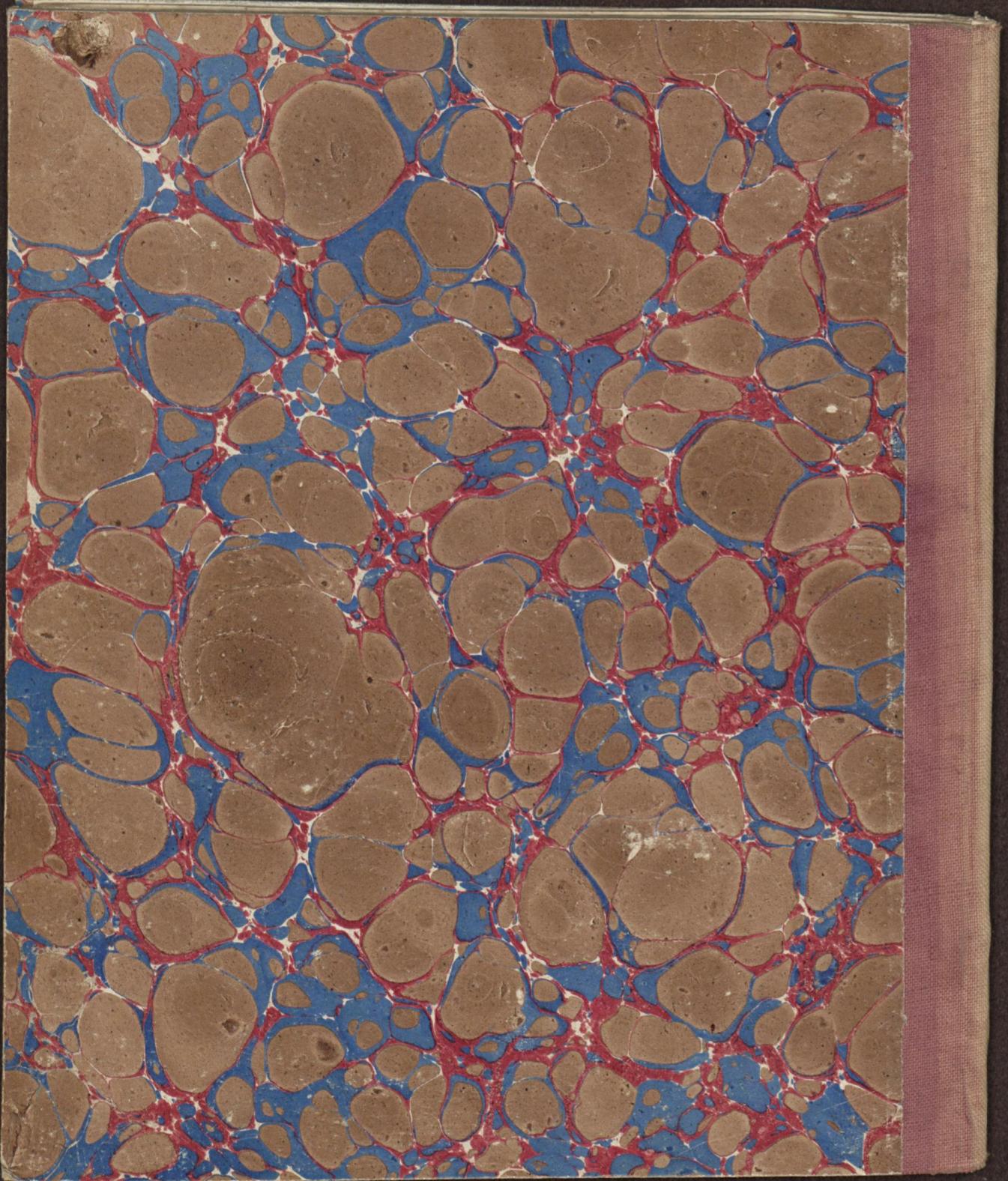

 H. G. Musius
Orthodoxia Lutherana
de origine imperii divina et
immediata in ep. ad Rom. XIII. 12.
Utopia, 1683.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1.276 4-1461

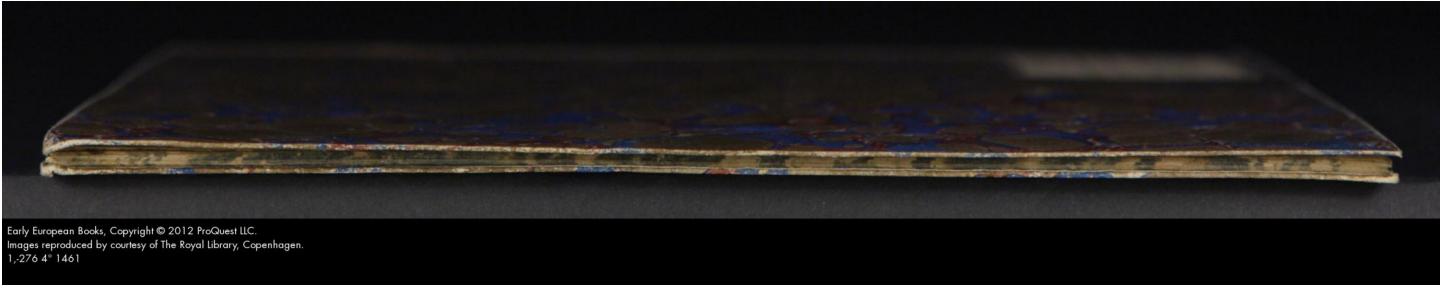
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,276 4° 1461

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,276 4° 1461

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,276 4° 1461

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,276 A° 1461

1.-276.-4

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 14°

110104014618

+REX

ORTHODOXIA LU-
THERANA
DE
ORIGINE IMPERII
DIVINA ET IMME-
DIATA

in Epist. ad Rom. XIII. v. 1. 2.

fundata

J4.

Qvam
Publicæ disqvisitioni exponit

P R A E S E S

HECTOR GOTFRIED MASIUS

S. S. Theolog. Doct. & Profess. Publ.

Reffpondente

GEORGIO LETH Johan. Fil.

Philos. Baccal.

Pro Stipendio Rosenkrantiano.

Die - 9 - Aprilis.

H A F N I A E,

Literis Job. Phil. Bockenhofer, Reg. Maj. & Univers. Typogr.

ANNO cccclxxxviii.

1.-276
DET KONG
DA 1.-2.S 1

110104

APPROBATIO.

Sublime est certamen, & dignum in primis Theologo, quod, pro tuenda Regum gloria, & Ecclesia nostra pio semper & incorrupto obsequio, intrepidus hic iterum init Vir in palæstra Domini exercitatis simus, Dn. Doct. MASIUS, tanto majori gloria dignus, quo felicium Draconem prostravit, multorum capitum bestiam. Nimirum intellexit facile Vir Doctissimus, quam durum Menarchomachis capistrum iniciat doctrina de cœlesti Majestatis origine, qui alias, rupto civilis obsequii repagulo, sacro-santa Regum capita, ac diademata impune impetunt, quamdiu saluum hoc illorum scutum sit, quod in populo radicaliter sit summa potestas, & vel ex pactis, vel ex libera saltem voluntate, ac tacito civium consensu, ob communem tranquillitatem, pacem ac salutem Reipublicæ, Regibus ab eodem collata. Enimvero hac ratione esse & populo auferendi potestatem, etiam ob apparentem pasti violationem, & remanere adhuc idem jus habitualiter in illo, quod actualiter in Principem contulerat. Dogma profecto, si quod unquam, perniciossimum, & ciendis fovenidisq; turbis aptissimum, urbe merito ac orbe cum omnibus suis autoribus prescribendum. Esse autem verè à Deo summam hanc regendi potestatem, & quidem immediate, absq; omni accidente humano concursu, adeo manifeste nos docuit Paulus, ut mera impietas sit, si quis morosius contradixerit. Quocirca gratulentur sibi merito. Reges ac Principes de sacris natalibus, & diadema Deos dator, adversus quoscunq; populares & Miltonianos, manu, consilio ac calamo tucantur. Interea hæc legant, qui, novo calumniandi genere, ancipitis nos obsequii accusant, ut ex hoc capite doctrinam nostram, nulla haec tenus heresi aut irreverentia labore deformatam, Regibus suspectam reddant, & quomodo illos, qui imperium summum ac æxvtevðuvov, tanquam civilis idolatriæ specimen damnant ac detestantur, à data semel suspicione liberent, post hac accuratis secum perpendant. Nos sacra Majestatis primordia devoti veneramur, & tabulam hanc cœlestis genealogia seu Deozovias potius, non ab Hesiodo excoigitata, sed à Paulo tradita, in perpetuam rei memoriam, publicè suspendi jubemus, additâ hac inscriptione:

Ex l8 dñis Ecclsiæ

J. BAGGERUS D.

De Imperii origine & usu egregiè docet Apostolus Rom. Xlll. v. 1. 2. 3. & tantà qvidem gravitate ac ubertate, ut rectè sentiant Interpretes, eum hîc à se amoliri calumniam tum temporis Christianis inustam, ac si omnes sectatores essent Judæ Galilæi, seditiosi & cives imperii impatientes. Confirmat autem hanc doctrinam, *Magistratui obtemperandum esse*, variis argumentis, deductis. 1. ab honesto, qvia ordinatio divina est, 2. à turpi, qvia secùs faciens divinæ ordinationi resistit. 3. ab utili v. 4. (4.) à necessario v. 5. διὸ ἀνάγκη, &c. Qvæ verò præcipue ad institutum nostrum faciunt, hîc paucis thesibus complectemur.

SECTIO I. EXEGETICA.

Exponit, qvid significat πᾶσα Ψυχή. 2. qvid sit ἔξοδια ὑπερέχσα. 3. qvid ἔξοδια ὑπὸ Τριθεῖς Τελαγμέναι. 4. qvid αὐθιτσόμενοι Τῇ ἔξοδια.

§. I.

Locus ita legitur: Πᾶσα ψυχὴ ἔξοδια ταξεχθόνια ταπείσοι - quid pâne
θω. ὃν γὰρ ἐστιν ἔξοδια εἰ μὴ δύο Θεοῦ, αἱ δὲ δύο ἔξοδια ταῦθεν θεοῖς Τελεῖς Ψυχὴ hic
γνίναι εἰσιν. ὅτε ὁ αὐλιτσός μενοὶ Τῇ ἔξοδιᾳ, Τῇ δὲ Θεοῖ Διατελεῖς αὐθέντην. significet.

A i. e. om-

1.-276
DET KONG
DA 1.-2.S

110104

(2)

i.e. omnis anima potestatis supereminentibus subdita sit. Non enim est potestas nisi à Deo: quæ vero sunt potestates, à Deo ordinatae sunt. Itaque quisquis resistit potestati, DEI ordinationi resistit.

§. II.

Nota (1.) dicitur *omnis anima* per synecdochen partis pro toto intelligitur enim totus homo anima & corpore constans. (2.) *Emphatica* est determinatio subjecti, ut indicet Apostolus, neminem cujuscunq; sit ordinis atque dignitatis hic esse exemptum. (3.) Hinc *omnis anima* recte exponitur à Chrysostomo, quicquid humanum trahit spiritum. Juvat apponere Chrysostomi verba ad h.l. omnibus, inquit, haec præcipiuntur, Sacerdotibus & monachis, non autem iis solis, qui hujus vita negotiis occupantur. Statim in ipso proæmio declarat Apostolus, cum sic dicit: *omnis anima*, quasi dicat: etiam si Propheta vel alius quivis fuerit, subjectio enim ista non evertit pietatem. (4.) nec tamen ideò dicit Apostolus: *omnis anima*, ut innuat, Magistratum politicum habere imperium in *animas & conscientias hominum*, hoc enim solius DEI est, nec ulli mortalium competit. Unde Embserus sine causa tumultuatur (notante Varenio h.l.) & Lutherum accusat, quod emphaticam subjecti denominationem non satis expresserit in versione sua, putatque, cum *omnem animam* Apostolus Magistratui subjectam esse jubeat, etiam animos subditorum obligatos esse ad fidem illam quam præcipit Magistratus, sed expresse est contra illud Petri effatum *Acto v. 29. De omagis obediendum est, quam hominibus.* (5.) Qvia animæ mentionem facit Apostolus, ansam questionis arripiunt nonnulli inter-

pre-

li-
nt
si-
en
&
b-
fit
nc
id
o-
n-
s,
fo
a-
ris
ec
t.
&
lli
u-
u-
on
m
ut,
m
ad
it,
cit
r-
e-

pretes, an leges latæ à Magistratu obligent in conscientia? at Respondet Varenius in h. l. Aut legum universalium objecta divino jure nec quod ad præceptum nec quod ad interdictum sunt expressa, & sic affirmatur quod aestio, & probatur ē cap. 13. v. 5. necesse est subjici non solum propter iram sed etiam propter conscientiam. Peccat ergo contra conscientiam, qui vel cum pro æresi tales leges violat, vel per negligentiam moraliter evitabilem illas neglit. 2. Si genus legis à Magistratu latæ divina lege sit vel præceptum vel interdictum non item species, subditi est, sequi judicium Magistratus, nec potest suspendere obedientiam contra mandatum Magistratus, sed etiam hic valet Imperativa Apostoli: *Omnis anima potest statibus eminentibus esto subjecta*, & potest talis obedientia stare cum fide, nec adeò dictum ad Roman. 14. v. ult. hic est applicabile. Hactenus ille Summa huc redit, si vel maximè rem indifferentem Magistratus præcepto vel interdicto sancire voluit, in conscientiâ teneri subditos ut morem illi gerant (6.) illud verò notari meretur cum Toletto, ideo Apostolum animam memorare, ut hanc subjectionem debere esse ex animo, non exteriorem solum aut simulatam indicaret. (7.) Sed ridiculum est quod rursum Pontificiorum inventum, qui per animam intelligunt carnales homines & animales, quos à spiritualibus, id est Clericis distinguunt, eò consilio, ne Clerum feriat hæc argumentatio ē loco Paulino deducta: *Omnis anima subjecta sit Magistratui. Ergo & clericis.* Sed probent animam ita vel hic vel alibi in sacris accipi, animalis & carnalis homo omnibus fidelibus opponitur; quod si anima hic significat hominem carnalem, vicerunt Anabaptistæ contendentes fideles seu Christianos ab obsequio Magistratus

A 2

esse

esse immunes. *Origenem* qvidem pro se allegant, sed ejus autoritatem meritò perstringit *Erasmus in annot. ad h. l.*

§. III.

Quid ies. Per ἐξοικείωσας qvid intelligat Apostolus, placitum est, nempe omnem Magistratum sive superiorem sive inferiorem. Nam (1.) non Angelos indicat, ut *Ephes. I. 21. & I. Petr. 3. 22.* qvemadmodum nonnullis inter veteres visum est teste *Irenæo in Psalm. V. c. 20.* sed homines autoritate seculari munitos, qui gladium gerunt, qui in sceleratos animadvertisunt, qvibus tributum penditur: qvæ omnia in Angelos non quadrant. (2.) notant nonnulli, Paulum subjecere tantum subditos ἐξοικείωσις potestatibus, qvibus jus & fas est imperare tanquam jure adepti imperium & legitimè administrantes, non autem subjecere qvenqvam δυνάμεις potentissimæ, qvæ sine jure regnent. Sed hæc observatio substernitur falso Principio: Tyrannis Titulo vel exercitio resisti posse, qvod falsum est. (3.) Utitur abstracto ἐξοικείωσις pro concreto ἐξοικείωσις, qui postea v. 3. διὰ ἀρχοτες vocantur. Nam terrorē incutere, punire, gladium portare v. 3. 4. Magistratum in concreto supponit. Non temerè autem qvidem interpretes ajunt hunc tropum usurpari, ut Sciamus honorem & obsequium ipsis dignitatibus haberi, etiamsi indigni sint, qui eò sint evecti. (4) Syrus vertit אָנְשֵׁלֶשׁ, schultena, qvod vocabulum in lingva germanica ferè idem manet, qvando *Prætor* significatur. Est autem אָנְשֵׁלֶשׁ dominatus est, autoritate polluit, *Dan. II. 10. Genes. XLII. v. 6.* Unde Saracenis Reges appellari Sultanos plus qvàm verosimile est. (5) Dum verò addit *ἐπεγέγρων* ostendit, cui potesta-

ti

ti qvilibet obediens, nempe quæ ipsi est *παρεχονται*,
 ipsi incumbit, imposita est. Ne enim oriatur imperio-
 rum confusio, non qvælibet anima cuilibet Magistratui,
 sed qvælibet suo subjecta est, in cujus ditione eum vel
 nativitas vel sors & arbitrium vel vivendi ratio & alias
 qualiscunq; respectus collocavit. (6.) Nec abs re
 Apostolus *εξσιαν παρεχονται* nominat, abstrahendo an
 Christiana sit an pagana, num legitimè exerceantur an
 secus; Nam & impiorum potestas qvà talis à DEo est,
 licet non potestatis abusus à DEo sit, nisi permittente.
 Ergò & Neronis potestas & Tiberii qvà talis à DEo est
 & subjectionem reqvirit. In qvam rem *Augustin. de
 Civitat. DEI cap. 21.* Non tribuamus, inquit, dandi
 regni atq; Imperii potestatem, nisi verò DEo, qui dat
 felicitatem in regno cœlorum solis piis, regnum verò
 terrenum & piis & impiis, sicut ei placet, cui nihil inju-
 stè placet, & mox pergit: Qui dedit Mario ipse quoq;
 Cæsari, Qui Augusto ipse & Neroni, qui Vespasiano vel
 Patri vel filio fgravissimis Imperatoribus, ipse & Domi-
 tiano crudelissimo; & ne per singulos ire necessum sit,
 qui Constantino Christiano, ipse Apostatae Juliano.
Hactenus ille. Ipse Christus agnoscit Pilati Potesta-
 tem à DEo esse *Johann. cap. XIX. v. 11.* εκ εἰχες εἰδουσί-
 αν οὐδεμιαν νατὶ ἐμός, εἰ μεν γὰρ σὺ δεδουλεύεις ἀνωθεν. Non
 haberes in me ullam potestatem nisi tibi desuper con-
 cessa fuisset. Ubi eadem vox *εξσία* occurrit, qvæ in
 nostro loco. (7.) Tam generale igitur est *εξσία πα-
 ρεχονται*, ut ne invasor qvidem injustus excipi debeat.
 Nam & illi, qui bello victi vel pacto obstricti sunt, fidem
 obsequia & subjectionem debent. (8.) Frustra autem
 sunt Pontificii, qvibus *εξσιαν παρεχονται* etiam denotat-

A. 3.

Ma-

*Etiam impiorum potestas,
 qvà talis est à Deo, sed non
 abuso potestatis est à Deo, ni-
 si permittente. Job. 19. 11.*

Magistratum Ecclesiasticum, quasi Apostolus hoc generali vocabulo utramq; potestatem civilem & spiritualem complectatur. Ita enim Bellarmin. lib. II. de R. P. cap. 29, ait: dictum, Roman. XIII. i. S. Petr. II. loqui generaliter superioribus tam spiritualibus quam temporalibus; Sed hoc est (1) contra expositionem D. D. Ecclesiae, qui Clericos inter objecta hujus *expositus* non inter subjecta participantia referunt. Et recte (2) non spirituale etiam potestatem hic intelligi, patet e v. 4. ubi describitur illa potestas quod gerat gladium. Quæcunq; igitur potestas non est gladio armata, illa nec hic per *expositus* intelligitur. Atqui potestas spiritualis non est armata gladio (scilicet temporali, licet gladio spiritus, h. e. verbo DEI) Ergo potestas spiritualis hic non intelligitur. Et ostendat nobis Cardinalis ultimum Scripturæ locum, ubi potestas gladio armata Magistratum alium denotet quam secularem.

§. IV.

Pergit Apostolus rationem redditurus, quare *expositus* *adversarius* obtemperandum sit, inquiens: οὐ ποτὲ ἐστιν ἔξεστις εἰ μὴ δύναθε. I. Non enim est potestas nisi a DEO. Ubi nota (1) δύναθε εἶναι, in genere varios sensus admittit, quia non uno modo aliquid proficiuntur a DEO. Multa enim a DEO fiunt ut causa universalis citra influxum particularem. Sunt alia a DEO permittente quidem non ordinante aut Jubente. Plurima fiunt etiam a DEO puniente, ut omnia mala poenæ; quo pacto *non est malum nisi a Domino*. Quædam sunt a DEO Autore sed iterum dupli modo, vel immediate vel mediately. Quædam ad Deum referuntur, non ut instituentem sed approbantem. Hic autem a DEO

P. 17

DEO esse nihil aliud est, quam à DEO Autore & quidem immediate proficisci. Patet & circumstantiis tex-
tus, quia sequitur: *αἱ ἡστατοὶ εἰς τὸ θεῖον παραγένεται εἰσιν!*
quae verò sunt potestates à DEO ordinatae sunt; itaq;
Magistratus non est à DEO permittente, sed immediate
ordinante, nec tantum à DEO approbante, sed instituen-
te, quā de re mox pluribus. (2.) cum Apostolus il-
limitatè dicat omnem *εἰςτιαν* esse à DEO, vel sponte
hinc fluit, omnem Principatum hīc indigitari, nullumq;
ad eo Magistratum ne infidelium & Idololatrarum ex-
excipi. (3.) Qvod autem de *εἰςτιας* ipsa dicitur, non
est ad *εἰςτιας* abusum aliasq; regiminis circumstantias
pari modo extendendum. Interea (4) originem divinam
imperiorum fortius inculcaret Apostolus non tantum
in genere dicit potestates esse à DEO, sed & addit, esse
à DEO ordinatas, & porrò divinæ ordinationi resistere
qui illis resistit, qvō ipso nihil gravius dici posset ad con-
firmandam Magistratus autoritatem & in tuto collo-
candam. Non igitur putandum est, DEum communi-
tantum illa providentiā versari circa Magistratum con-
stituendum, quā multa relinquit naturali ordine, aut per
homines fieri permittit, sed DEum esse, qui primitus in-
stuerit ordinem Imperantium, & à qvō etiamnum po-
testas certis subjectis conferatur. In quem sensum
Tertullian. in Apologet. Nos, inquit, judicium DEI
suspiciimus in Imperatoribus, qui gentibus illos præfe-
cit. Idem ad *Scapulan*: Christianus nullius hostis
est, nedium Imperatoris, quem sciens à DEO suo consti-
tui, necesse est, ut & ipsum diligat & revereat & hono-
ret & salvum velit. (5.) Cœterū hæc verba Apostoli;
αἱ ἡστατοὶ εἰς τὸ θεῖον παραγένεται εἰσιν, qvidam ita
distin-

Potestas magistratus à DEO.
immediatis non tm. emittent
eo ista immediate ordinante,
non tm à Deo approbante,
sed instituente. p. 17 seq.

*Credo Deus verbius, circa Ma-
gistratum constitutum.*

distingvunt: Qvæ verò sunt à DEo potestates, sunt ordinatæ, ut ἡ θεος & Θεος non ad prædicatum referant sed ad subjectum. Ita Anabaptistæ in Colloquio Frankenthalensi h. l. vertebant, sed perperam, nam (1.) omnes codices communiter ita distingvunt, ut ἡ θεος spectat ad την γραμμην (2) sensus & claritas verborum hanc distinctionem requirit (3) seipsum explicat Apostolus v.2. (4) si ad subjectum referri deberet, non dixis, sed ἡ θεος, sed ἡ Θεος, (5) hic igitur sensus est, omnes Magistratus ac Principes à DEo ordinatos atq; institutos esse; adeoq; id velut concretivè nunc repetit, qvod paulò ante abstractivè dixerat, emphaticè significans, non esse disputandum, an legitimè imperia Magistratus nactus sit, sed cogitandum, non venisse casu, sed singulari DEI providentia eò ordinatum, subditi enim non est inquirere legalitatem Magistratus, aut judicium sibi sumere de modis vel acqvirendi imperium vel administrandi, id enim si fiat, fieri non potest, qvin seditiones & mala plurima seqvantur. Præstat igitur subditio in eo acqviescere à DEO sibi immisso esse Magistratus, qvibus morem gerunt, cui soli etiam rationem reddere teneantur de Republica vel benè vel malè administratâ. (6.) Per verbum ἀντιπασόμενον omnem inobedientiam contumaciam & resistentiam Apostolus inteligit, docetq; eo ipso violari ordinem ac institutum divinum, si qvis se Magistrati etiam gentili, qvalis erat Nero, opponat; Qvō ipso iterum involvitur divina institutio, nisi enim supponeret DEum immediate hunc ordinem instituisse, frustra diceret, divinæ ordinationi resisti denegatâ Magistratibus obedientiâ. (7.) Dum resistentiam vetat Apostolus, omnem Tyranniciis & seditioni-

ditionibus viam obstruit, nec ullam merè subditis liber-
tatem armorum contra Imperantes relinquit; imò &
inferior Magistratus superiori sese opponens quacunq;
de causa, sive Regilionis sive libertatis prætextu
,, τῆς θεοταγῆς αὐθεντίας. (8.) Ut autem hic Paulus
in genere nulli potestati, quia divinitus ordinata est, re-
sistendum esse docet, ita Petrus. 1. Petr. 2. v. 18. præ-
cipit, ut simus ριτωνούμενοι τοῖς δεσμοῖς ēu μάρτυρες τοῖς
ἀγαθοῖς καὶ θηρέοις, αἵτα καὶ τοῖς σκολοποῖς. Ut non tan-
tum æquis Dominis sed & asperis obediamus, ubi
τοῖς σκολοποῖς non tantum morositatem in verbis
aut animi duritiem, sed omnem asperitatem notat in
verbis & factis, quanta cunq; etiam illa sit, si vel maximè
modum humanitatis excedat, & ad perniciem ac cœ-
dem civium crudelissimè grassetur. Rationem Petrus
reddit vers. 13. cur obediendum sit etiam iniqvis Do-
minis, nempe οὐ τὸν κύριον, propter dominum, q. d.
propter divinam originem imperiorum, seu propter in-
stitutum DEI, cuius vicem gerunt in his terris, ad
quem solum spectat vindicta & pœna, si forte potestate
divinitus collatâ abutantur suamq; εξστασία in licentiam
ac sævitiam convertant.

SECTIO II. POLEMICA.

- (1.) De origine Imperii in genere. (2.) An & quomodo
Imperia sint à DEo. (3.) Majestas est à DEo im-
mediate. (4.) Majestas non est radicaliter in popu-
lo, nec duplex subiectum Majestatis commune & pro-
prium. (5.) An εξστασία ὑπερέχεται in loco, Pan-

B

lino

lino denotet Dominum Eminens, & qvid de illo sentiendum. (6.) An in Statu integratis etiam Imperio locus sit? (7.) Num etiam clerici potestati civili sint subiecti. (8.) An Clerici jure divino a tributis non sint immunes. (9.) An Magistratus Tyrannico resistere non liceat. (10.) Concluditur hanc esse publicam doctrinam Lutheranorum, id est contra adversarios demonstratur.

QVÆSTIO I.

Qvænam sit origo Imperiorum in orbe?

De Imperii seu potestatis civilis origine multi profanè, qvidam impiè, plures minus rectè sentiunt. Indignationem potius quam refutationem merentur, qui imperia ambitioni tribuunt, & sanctissimam originem potestatis non nisi ad violentiam & regnandi libidinem referunt, impii homines & indigni, qui ingerunt humanæ societatis bono fruantur, quod per ordinem inter Imperantes ac parentes hominibus contulit divina benignitas. Frustra etiam *imperii natales* in metu qvæsiveris cum Hobbesio, cuius illa leguntur de *Cive cap. 15.*

“§. 5. Jus omne in alios vel est à naturâ vel à pacto. A naturâ id Jus derivatur, eō ipso quod per naturam non est sublatum. Cum enim per naturam jus esset omnibus in omnia, unī cuique jus erat in omnes regnandi ipsi naturæ coæcum. Id tamen inter homines abolutum ob mutuum metum ex æqualitate virium resultantem, qvæ bellum erat paritura generi humano existiosum, &c. in quibus verbis & seqventibus cum plurima

rima obeliscum mereantur, (*Vide celeb. Puffendorff. de Jure Natur. & Gent. pag. 87. seqv.*) hoc tantum in præsens observamus, falsum esse, qvod supponit Hobbesius potestatem civilem esse inventum humanum ex mutuo metu ortum, Nam & in statu integratatis imperio locus fuisset, ut postea videbimus, ubi tamen timori locus non erat, cum nemo injuriam facere vellet in statu perfectissimo &qvissimoq;. Qui autem *status naturæ* ab Hobbesio singitur, seipsum refellit: Nec verò audi-
mus omnes alios existimantes, homines primum non
alio qyam humano stimulo necessitatis vel utilitatis
respectu ac vitandi periculi causa in societatem coivisse,
& sponte sibi Imperantes præfecisse. Qvæ est *Grotii*
sententia de Jure Belli & Pacis lib. 1. cap. 4. n. 7. notandum est, inquit, *primo homines non DEi præcepto sed*
sponte adductos experimento infirmitatis familiarum
segregum adversus violentiam in societatem civilem,
coivisse, unde ortum habet potestas civilis quam ideo hu-
manam ordinationem Petrus vocat: quam alibi
& divina ordinatio vocatur, quia hominum salubre in-
stitutum Deus probavit. Qvod si verum foret, tan-
tum abest, ut civilis potestas origine sua divina dici
mereatur, ut potius non sit nisi inventum merè huma-
num, nec magis ad DEum referenda, quam omnes alii
contractus arbitratii in mundo, circa qvos Deus tan-
tummodo versatur ut Causa universalis vel permissivè
vel approbativè. Qvâ opinione quantum autoritati
Summorum Imperantium derogetur, jam alibi ostendi
prolixius in Tractatu: *Interesse Principum circa Re-*
ligionem Evangelicam cap. 4. Eqvidem non negamus.
potuisse homines sponte in societatem coalescere, sed

supposito initituto divino non autem negato. Causas enim varias habuere homines, cur hanc ordinationem divinam non inviti amplectentur. Planè autem non seqvitur: Homines non inviti ferunt potestatem civilem. E. talis potestas est origine humana. Perinde est ac si dicerem, Protoplasti sponte inierunt matrimonium. E. conjugium non est institutione divinum. Cœterum sponte homines immo & innato naturæ instinctu ad civilem societatem ferri, malumus cum Aristotele profiteri, quā ex metu violentiæ externæ & indigenita factum cum Hobbesio & Grotio affirmare. Sunt, qui putant se satis dixisse de origine divina imperiorum, modò assentiantur, DEum indidisse hunc instinctum naturæ rationali, ut ipsa ordinem in Rep. sanciret, & mortales conditione generis humani expensa potuisse antecedenter voluntatem divinam intelligere, cumq; ductum rationis secuti sint & naturæ instinctum, voluntatem divinam implevisse, meritò censeri. Sed altius asserendum est ad originem Imperii consecrandam, & firmando civium erga imperantes obsequia, ut postea pluribus demonstrabitur. Grotii sententiam de humana origine imperii meritò perstringit Joh. Ad. Osiander. annot. ad Grot.de. J. B. & P. lib. I. cap. 4. n. 7. it. Ziegler. in. b. l. aliiq;. Hobbesius autem passim vapulat. Anabaptistæ vel centies in Systematibus Theologicis refutati sunt. Reliqvos vero Empæctias, Epicureos, osores boni ordinis, (qvalis erat ille impurus scurra Knuzen famoso libello von der Religion der Gewissener ante paucos annos edito sat qvidem notus & à B. Musæo refutatus) non orthodoxia tantum nostra sed omnis pietas ac Religio refellit.

§. 2.

§. II.

Paucis tamen verbis notandum est, qvid isti homines *Origo*
divinæ origini imperii opponant. Scilicet ex ipsa *Imperii*
Scripturâ hæc tela depromunt, sed irrito conatu. (1) *divina*
Potestatem civilem esse potius à Diabolo quam à
DEO, atq; hinc esse, qvod vocetur hujus mundi Prin-
ceps Joh. 12. v. 31. & cap. 16. v. 11. qvippe qui dispen-
set mundi imperia ut ipse testetur Matth. 4. v. 8. Luc. 4.
v. 6. hæc omnia tibi dabo, &c. qvod quis autem non
habet alteri dare non potest. Sed R. Diabolus est
Princeps mundi h. e. infidelium qui nomine mundi in-
digitantur, qvorum voluntates regit & ad malum impel-
lit, cui quis autem servit, is ejus Dominus est, cum igi-
tur maxima pars hominum Diabolo serviat, hoc respe-
ctu dicitur mundi Princeps, qvemadmodum & venter
qvorundam DEus dicitur, Philip. 3. v. 19. Cœterum
dispensare hujus mundi Principatus falsum est, qvod
dum sibi arrogat Dæmon Matth. 4. 8. strenue men-
titur.

§. III.

Orta esse imperia à violenta & injusta hominum op-
 pressione, probare satagunt ex Gen. X. v. 10, ubi primus
 in terris Monarcha Nimrod esse dicitur, & principium
 regni ejus Babel, sed is rebellis erat & seditus DEO
 non placens, hinc fortis venator dicitur. R. (1) Magi-
 stratus à DEo ante Nimrodum institutus est. Gen. 9.
 v. 6. Ideoq; falsum est, Nimrodum fuisse primum, qui
 potestatem civilem exercuerit. (2) Fuerit primus
 qui Tyrannidem exercuerit, sed à Tyrannide & abusu
 potestatis ad ipsam originem non licet argumentari.
 Ideoq; (3) Displicuit DEo non ipsa potestas sed vio-
 lentum & Tyrannicum ejus exercitium. Nam disting-

vendum est inter rem *rei modum*. E. gr. conjugium est ordo divinitus institutus, sed multa in conjugio Deo displicent quoad modum ineundi, servandi, &c. (3) Ponamus autem Imperium Babylonicum à violenta oppressione originem traxisse, non ideo sequitur, *omnia Imperia primum vi coahuisse* quod infert Bodin. lib. I. de Rep. cap. 6. & potestatem abstractivè sumptam non esse à DEO. V. Gerh. de Magistr. Pol. cap. 3. §. 48.

§. IV.

Objici etiam communiter solet locus *Hoseæ. cap. 8. v. 4. Ipsa regnaverunt & non ex me, Principes extiterunt, & non cognovi eos.* Unde inferunt. E. *Magistratus non est à DEO.* R. I. perinde est ac si colligas, quidam homines Ministerium verbi illegitimis modis occupant. E. ipsa potestas docendi verbum & administrandi Sacra menta non est à DEO. Itaq; (2) inter potestatem ipsam & pravam ejus acquisitionem ac usurpationem accuratis limitibus est discernendum. Hanc DEUS à se esse negat in loco allegato non autem illam. Reprehendit factum Israëlitarum ejusq; circumstantias, non ipsum regnum.

§. V.

Sed ipsa regna DEO displicere, eliciunt adversarii ex. 1. *Sam. 8. v. 7. quia populus Israëliticus Regem petens iram DEI in se concitatavit, & DEum rejecisse dicitur.* Et *Hose. 13. v. 11. Dedi illis Regem in furore meo, unde colligunt, saltem summa imperia DEO non probari adeoq; nec originem divinam habere.* R. I. DEUS non Improbavit, quod Israëlitæ Magistratum haberent, cum jam aliquot abhinc seculis ipso volente Judicibus fuerint subjecti. Nec (2) absolutè & simpliciter for-

mam

mam regiminis Monarchicam improbavit, cum Genes. 17.v.6. benedictionis loco Abrahæ polliceatur, fore ut Reges ex ipso nascerentur. Itaq; (3) id tantum DEO displicuit, qvod Israëlitæ proprio ausu, inconsulto DEO, præposterè & importunè & cum contemptu prioris Magistratus formam regiminis mutatam vellet. Exosa DEo fuit non ipsa Majestas regia, sed *κανοζηλία gentilium, temeritas populi,* & diffidentia erga DEum, qvod satis patet ex circumstantiis textus. Qyin ex his ipsis verbis DEI ad Samuelem: *non Te repudiarunt sed me recte infertur contrarium,* Ergo potestas civilis est sancta DEi ordinatio, nam *qui illi resistit, DEo ipsi resistit.* Cœterum (4) DEus adeo regiam potestatē in se non est averfatus, ut Saulem in Regem Israëlitici populi ungi jussérít. 1.Sam.8.v.22.cap. 9.v.17. cap. 10.v.1. & 24. & expressis verbis 1.Sam. 9.v.16. testetur, se ideò Saulem eligere Regem, *quia respexerit populum suum.* Dicitur autem in furore 10.s.13,14. dedisse Regem respectu impiorum, qvi in sperandâ victoriâ potius à potentia regiâ qvam à fide in DEum pendere volebant; piis verò & négotium illud DEO committentibus ex gratiâ dedit Regem, qvi bella Domini gereret, eosq; contra Philistæos defenderet.

§. VI.

Qvod verò Petrus. 1.Ep.2.v.13. Magistratum vocat *αὐθεωπίνη κλίσιν,* humanam creaturam, non originem respicit, ut perperā Grotius colligit, qvasi ab hominibus tantum introducta esset civilis potestas, sed intelligit 1. *subjectivè,* qvia ab hominibus administratur 2. *objectivè,* qvia in homines exercetur & circa humana potissimum verfatur. 3. *Instrumentaliter,* qvia per homines eligitur

*Magistratus instrumentaliter
ab hominibus elegitur et constitutur.*

gitur seu constituitur. 4. Finaliter, qvia hominum
salutem intendit; non autem causaliter, quasi ab ho-
minibus ille ordo penderet. Qvod verò Episcopius
Tr.de Magistr.cap. X. ideo putat humanam dici crea-
turam, qvod irregeniti tum temporis & ultra humanam
conditionem nondum elevati regimini præssent, fun-
damento potius qvam ingenio caret. Obiter non pos-
sum qvin h̄c rideam exceptionem Innocentii III. Pa-
pæ ad hoc dictum ab Imperatore Constantinopolitano
objectum ita respondentis : *Si Petrus h̄c etiam Cle-
ricos potestati civili subjiceret, seqvi absurdum illud:*
*Clericos esse omnibus etiam servis obnoxios, cum dica-
tur : Omni humanæ creaturæ obediendum esse.* Qvis
enim non videt per omnem humanam creaturam intel-
ligi omnes homines in potestate civili constitutos.
Respondeat Pontifici Estius, & Magistrum Infallibilem
discipulus ignorantia convincat. Ita enim *Estius in*
*, b. l. Sicut dicitur : prædicate Evangelium omni cre-
turæ id est omnibus hominibus : non Judæis tantum
sed & gentibus ubiq; & indiscriminatim ; ita h̄c :*
*qvemadmodum verò ibi opus est restrictione, ut in-
telligatur creatura humana, cui prædicatio fieri po-
test, ita qvod h̄c dicitur omni humanæ creaturæ, de-
bet accipi restrictè & ipsi materiæ accommodatè, de
omnibus hominibus, qvi sunt in potestate constituti
ut sensus sit : subditi estote, obedite cuicunq; homini
superiori sive Judæus ille sit, sive gentilis, sive
Christianus, sive infidelis deniq; seu
bonus, seu malus.*

QVÆ-

QVÆSTIO II.

An & qvomodo Imperia sint à DEO.

In thesi præcedenti originem divinam Imperiorum adstruximus, unde vel sponte fluit, esse igitur à DEO. Qvâ generali appellatione tamen nondum nobis satisfaciunt isti inter Politicos & Juris naturæ inrerpentes, qvi potestatem civilem ad DEum qvidem referunt, sed tantum ut permittentem aut à posteriori approbantem, non verò ut instituentem. Multis modis aliquid à ^{P.65.4} DEo esse dicitur; vel ut à *causa universalis* non concurrente ad negotium nisi concursu generali; qvo pacto à DEo sunt omnia vel minima, qvæ arbitrio humano geruntur & à voluntate hominum merâ dependent, nec ad DEum referenda sunt nisi qvatenus ab eo non impediuntur, aut influxu conservativo jùvantur. Etiam à Deo puniente multa fiunt in orbe in dispendium ac detrimentum potius societatis, qvàm incrementum. Itaq; profanum est eorum effatum ac in DEum hominesq; injurium, qvi Magistratum non aliter à DEo esse contendunt, ac grandines & tempestates cœlitus demissæ. Nec alia loca nunc in subsidium vocemus, refutantur qvidem illi satis superq; in loco nostro Paulino, in quo non tantum ἐξοία dicitur esse Θεός, sed simul esse & Θεός ἀγριών ordinatio DEI, & notamus vim horum verborum: οὐ γὰρ ἐξοία εἰ μὴ θεὸς Θεός; quasi dicat; ad nullam creaturam & ad nullam causam aliam referenda est prima origo potestatis civilis, qvam ad solum DEum. Pone jam, primam originem deberi hominibus, & Paulo expressè contradicis. Itaq; non sufficit dicere cum Grotio, Magistratum esse tantum à C DEO

DEO approbante, qvod recte notavit Job. Adam Osiander in suis annotat. in Grot. p. 543. non, enim, inquit, Deus approbavit tantum ordinem illum Imperandi & parendi, sed constituit. Dicitur enim Rom. XIII. v. 1. non est potestas nisi a DEO, quo ipso origo potestatis exprimitur, non approbatio ex intervallo superveniens origine ex hominum consilio dependentia. Quemadmodum enim qui dicit, nemo produxit Adam nisi DEUS, DEUM dicit causam hujus creationis, ita quoque; qui dicit, non est potestas nisi a DEO, ut quidem Apostolus dicit, ille hoc vult, DEum esse causam potestatis, & quidem immediatam, ut consequenter origo sit a solo DEO. Paulo post: Absurdè dicit Grotius eo loco nobis esse potestates habendas publicas, quasi essent a DEO constitutæ, sed habendæ sunt ut a DEO, constitutæ reverâ, quia nulla potestas est, nisi a DEO. Juvat etiam hic apponere B. Gerhardi expositionem h. l. Apostolus, inquit, non utitur tantum universali: Omnis potestas a DEO, sed & exclusivâ, non est potestas nisi a DEO q. d. nulla potestas Magistratus inter homines nominari vel cogitari potest, quia non sit a DEO; quia exclusiva omnem omnino limitationem ac determinationem excludit, quasi scilicet superior potestas tantum sit a DEO non inferior, quasi bonorum tantum potestas sit a DEO, non malorum, &c. Nec simpliciter a DEO dicit esse potestatem, sed a DEO ordinatam, sic enim subjungit: Quæ verò sunt potestates a DEO ordinatæ sunt. Distingvit igitur inter permissionem & ordinationem DEI. Cogitari potuisset, potestatem Magistratus esse tantum a DEI permissione, quasi permittat tantum, superiores Imperium exercere

in

in subditos, sed Apostolus huic cogitationi occurrit dicens, potestatem Magistratus esse à DEI ordinatione. Peccata Deus permittit, ea verò propriè loquendo non ordinat, quia non sunt ab ipso, sed Magistratus potestas dicitur à DEO ordinata. Quæ & ordinantur & à DEO sunt, ea ex ipsa ordinatione divina habent, ut sint justa, salutaria & utilia.

QVÆSTIO III.

An Majestas sit immediatè à DEO?

Hec etiam quæstio in loco Paulino deciditur. Nam
 (1) quicquid ita est à DEO, ut excludatur omnis alia
 & propior causa, illud est à DEO immediatè. Atqui
 potestas civilis ita est à DEO, ut omnis alia & propior
 causa excludatur (dicitur enim: non est potestas nisi à
 DEO) Ergo potestas civilis, & maximè Majestas est à
 DEO immediatè. (2) Qui est vicarius DEI in his
 terris; ille vicariam suam potestatem immediatè à
 DEO accipit. (Non enim populus potest DEO adjun-
 gere vicarium, quod ne terrenus quidem Princeps pate-
 retur. Atqui Magistratus est vicarius DEI. Vide
 Rom. XIII. & Sap. VI. v. 5. Ergo Magistratus est im-
 mediatè à DEO. Tractavimus hanc quæstionem alibi
 & satis prolixè. Hic nobis sufficiat unum atq; alterum
 urgere argumentum pro sententiâ nostrâ orthodoxâ, &
 consensum nostratum Theologorum in ista materiâ,
 quem nonnulli nescio quo pacto in dubium vocarunt,
 ex illorum scriptis commemorare. Itaq; præter locum
 Paulinum militat hic etiam Proverb. 8. v. 15. scilicet
 sapientia increata: Per me, inquit, Reges regnant, &
 legum conditores justa decernunt. Per me Principes im-

C 2 perant,

peraut, & potentes judicant terram. Pone nunc Ma-
 gistratum esse inventum humanum, frustra sibi DEus
 illius constitutionem verbis tam emphaticis vindicaret,
 illud enim PER ME notat immediatam productionem,
 qvemadmodum & Esa. 65. v. 23. PER ME ipsum ju-
 ravi. & Joh. 1. v. 3. omnia PER ipsum facta sunt.
 Magistratus quoq[ue] à
 Deo immediate.
 Quando autem dicimus *Magistratum esse à DEO im-*
mediate, non excludimus subjectum, sed causas efficien-
 tes alias ipsius potestatis, respicientes primam ejus ori-
 ginem, qvam immediate à Deo esse asserimus non ab ho-
 minum instituto, firmissimè enim persvavimus, ean-
 dem IMMEDIATIONE CAUSALITATIS statum
 politicum esse à DEO constitutum, qvâ status Ecclesia-
 sticus & Conjugalis ordinatus est. Neq[ue]; verò admitti-
 mus primigeniam aut originalem collationem hujus po-
 testatis in Rempublicam, qvæ lumine Naturæ & multi-
 plicatione hominum edoc̄ta deinceps consultum dux-
 rit, transferre potestatem singulis competentem in
 unum vel plures ordinis & conservandæ societatis
 causa (*nt loquitur B. Hulsemannus in Breviario*) sic
 enim origo potestatis vel prorsus humana vel non aliter
 divina esset, ac omnia illa, qvæ instinctu naturæ sociabi-
 lis sunt. Est autem nostra sententia de IMMEDIA-
 TA ORIGINE MAJESTATIS omnisq[ue] potestatis
 civilis ita inter Lutheranos recepta, ut in ipsis libris
 symbolicis nostris definita sit. Ita enim *Augustana*
Confessio Artic. XVI. de rebus, inquit, civilibus docent,
qvod legitimæ ordinationes sunt bona OPERA DEI,
&c. Ubi ne quis modum ordinationis ad mediationem
 causæ humannæ alligaret, addit Apologia modum ad
 artic. XIX. ut hæc, inquit, *rerum natura, hi siderum*
motus

*motus verè sunt ordinatio DEI, ita legitimæ politiæ
verè sunt ordinatio DEI: & retinentur ac defendun-
tur à DEo aduersus Diabolum, &c. Qualis igitur est
siderum & rerum naturæ productio, talis etiam est po-
litiæ ordinatio. Atqvi siderum & rerum naturæ pro-
ductio est immediate à DEo. Ergo & politiæ ordinatio
est à DEo immediate.*

§. II.

*Possem hīc ingentem Theologorum nectere Catalo-
gum, qvi IMMEDIATAM ORIGINEM MAGI-
STRATUS propugnant, si opus videretur. Sed & neq;
dabo tantum unius alteriusve verba. B.Gerhardus, pro-
more suo prolixus est in explicando qvomodo Magistra-
tus sit à Deo tanquam sola Causa efficiente potestatis (i.
e. immediate) L.de Magistrat. Polit. cap. 3. sect. 1. Passim
qvoq; B. Hulsiemannus hanc doctrinam tuetur allatis
variis argumentis in Breviar. p. 657. Causa instituens
immediata est DEus, eadem immediatione Causalita-
tis, quā instituit statum Ecclesiasticum & conjugalem.
Qvod in seqventibus probat. B. Danhauerus nervosè
hanc materiam perseqvitur in Hodom. Sp. Pap. p. 785.
cujus verba hīc legi merentur. Potestas civilis, in-
qvit, activè accepta (& absolutè abstrahendo ab hoc, hīc
& nunc), nam de potestate electricæ, ac certi subjecti de-
terminatrice non est qvæstio, ipsa tamen potestas regen-
di absolutè sicut non est in subditis, qvos vel singulos
vel conjunctos regere per naturam. Impossibile est, qvis
enim regeretur, si omnes potentia Reges? ita est imme-
diatè à DEo, abstrahendo ab hac vel illa regiminis for-
ma, nam hæc mutabilis est, manente semper potestatis
substantia ipsa scilicet æxia, æxia sive sit Monarchia
sive*

*Non hīc dicitur de potesta-
te electricæ, aut portiū infor-
mati determinatrice.*

sive Aristocratia, & paulò post, ut electionem populi ostendat non obstare immediatæ origini & collationi Majestatis divinæ, illustrat constitutionem Magistratus ex eo, qvod Bellarminus de constitutione Rom. Pontificis prodit, distingvens ipsum Pontificatum, Personam seu subjectum Pontificatus, & conjunctionem unius cum altero. Pontificatum esse à solo Christo, personam eligi ab hominibus, conjunctionem esse à Christo mediante actu humano. Qvæq; h̄c Bellarminus in potestatis papalis collatione impiā distingvit, longè verius ad collationem Magistratus civilis applicandam esse dicit. *B. Hulsemannus in Manuali Augustan. Confess. disput. 14. de rebus civilibus*, hanc quæstionem egregiè tractat nihil relinquo intactum qvod in contrarium à Scholasticis vel Jesuitis afferri solet, adductis etiam plurimorum *Patrum* testimonii. Celeberrimus *Osiander in H. Grotium lib. cap. 3. ad thes. 7. observ.* 1. idem fusius perseqvitur adversus Grotium. Inter JCTos autem Lutheranos ita sentit *Ziegler. ad Grot. lib. 1. cap. 3. & cap. 4. pag. m. 126. 176.* Et *Joh. Fried. Hornius de civitate lib. 2. cap. 1.* conferatur idem præprimis num. III. Qui autem inter JCTos à nobis abeunt, audiendi non sunt; neq; verò eorum sententia vel doctrinæ Lutheranæ vel libris Symbolicis derogare qvicquam valet.

§. III.

Videntur qvidem inter Adversarios idem nobiscum sentire qvamplurimi, ita loquentes quasi essent assertores potestatis immediatè à DЕo in Principes translatæ, sed sicut nobis faciunt, & saltem simplicioribus impununt; nam ^{et}immediatè ita deinde resolvunt; *politicum Reginem est immediatè à DЕo, qvatenus naturam socie.*

societatis humanæ à DEo immediate conditæ necessariò consequitur. Itaq; nihilominus causam qvandam sub DEo propriorem statuunt illius potestatis. Qvod Deus autem aliâ causâ efficiente magis proximâ producit, immediate producere dici nequit. Qvod ex humanae societatis immediate conditæ naturâ consequenter fluit, tam est à DEo, qvam est quilibet effectus naturalis naturalem causam sequens, hoc est non immediatè à DEo? rectè qværit B. Danhauerus.

§. IV.

Ut verò pateat, qvanti momenti sit hæc qvæstio, juvat adducere B. Scherzeri judicium de hac controværia, in *Breviar. Hulseman. enucleat. cap. 20. p.m. 1552.* Non parum, inquit, interest pacandæ conscientiæ tam Gubernatorum qvam subditorum, si hoc tanq; im- motum principium statuatur, qvod parendi necessitas incumbat iis, qui subditi sunt, NB. non jure humano voluntario aut positivo, sed jure divino, naturali, idq; eodem modo, qvo jurisdictio patria primo Parenti collata est, non à posteris nondum existentibus, neq; etiam tunc, cum existent, voluntariè coëuntibus, seq; sponte & liberè subjicientibus Protoplasto; qvin potius per naturalem dependentiam, sicuti succum & sanguinem acceperunt à primo Parēte, sic etiam normam & mandata vivendi competentia creaturæ rationali. Hæc enim persuasio non solum facit ad securitatem Principum, ut pro conservatione & statu eorum, veluti pro Parentum vitâ subditi vivant & sanguinem prompte fundant; verum etiam ad tranquillitatem conscientiæ subditorum, si iniqua patientur, contra normam justitiæ distributivæ aut commutativæ, ut nimirum ea libenter tolerent

velu-

“ veluti errores Parentum. E contra verò quando patritio subditorum singitur esse arbitraria, seu secundum se, qvod Independentes Angli volunt, seu in relatione ad hoc subjectum Imperans, aut modum Imperandi, qvod Calv. omnes docent, nec statui Principum licet esse tuto, nec Reip. esse tranquillæ, ut apparet ex Apologia. 11. Miltoni. Part. 3. Tringlano dissertat. de civil. & Eccles. potest. Voëtio aliusq; Hactenus B. Scherzerus.

QVÆSTIO IV.

An Majestas sit radicaliter in populo?

Sensus hujus quæstionis illis non potest esse ignotus, qui statum controversiæ Grotianæ norunt de duplice subjecto potestatis communi & proprio.^{P. 25. 5.} Non enim quæritur (1) An Majestas realis seu summa potestas plane non inveniatur in aliis Republicæ formis, quam Monarchicâ; hoc enim extra controversiam positum esse norunt Politici, qui effectus Majestatis etiam in Aristocratiâ agnoscent; cumq; Job. Fridericus Hornius de civit. lib. 2. cap. 1. Majestatis vocabulum solis Regibus vindicet, liberis Rebus publicis non eripit summæ potestatis titulum, sed termino tantum isto pressè utitur; &, si inter Majestatem realem & nominalem quis distinxerit, Hornii sententia reliquias Politicis reipsa quidem non contradicit. Nam (2) usus proximorum seculorum vocabulum Majestatis inter solennes Regum titulos se posuit. Nec minus tamen eodem summum Imperium in quavis Republicæ formâ notatum. Etsi in hoc aliqua Regum sit præ eminentia, qvod singuli ex senatu aut concilio populi sum-

summo Imperio subsint; cum Regis persona in terris neminem superiorem agnoscat. Ipsa tamen vis Imperii in subjectos in quavis Republicae forma par utique existit; ut inquit, Puffendorff. de Jure Nat. & Gent. lib. 7. cap. 3. p. 900. Sed haec questionis nostrae partem nullo pacto ingrediuntur. Neque enim (3) disqviritur, an Majestas (seu summa potestas civilis) sit in forma Aristocratica vel Democratica, sed an sit in populo. In ipsa Democratia ordo est inter Imperantes ac parentes, inter Magistratus ac populum, & nisi ille ordo foret, non esset regimen sed *avaychia*; ubi cuncti enim politia est vel aliqua Regiminis forma, ibi populus seu subditi contradistinguuntur Imperantibus. Pone igitur Majestatem esse in Democracy, non tamen sequitur, E. Majestas est radicaliter in populo; non enim in ipsa communitate illa Majestas residet, sed in iis, qui e communitate electi Remp. administrant, uno verbo non parentes illam summam habent potestatem, sed Imperantes. Quod discrimine neglecto sequeretur, omnes imperare, omnes esse Magistratus. Ut igitur status controversiae recte intelligatur, (4.) illud disqviritur; An Majestas sit radicaliter in populo, ita ut populus eam habeat subjectivè, eamque conferat summis Imperantibus, adeoque Reges atque Principes immediate eam a communitate accipiunt, mediately tantum a DEO? quod falsum esse docent orthodoxi, neque ferre hactenus potuerunt Grotii aliorumque hypothesis, qui duplex constituunt subjectum summae potestatis commune & proprium; Commune ipsis est civitas, proprium vero ille, qui praest civitati, penes quem est *usus*. V. Grot. lib. I. de J. B. & P. c. 3. §. 7.

Falsum est Reges et Principes
immediate acci-
pere a populo, mediately vero
a Deo.

Grotius minus recte duplex
estius subjectum summae po-
testatis, commune scilicet Pro-
prium.

D

§. II.

§. II.

Hanc igitur *Grotii* aliorumq; Politicorum hypothesin refellunt Theologi, eiq; immediatam originem Majestatis, sanctitatem Magistratus, independentiam à subditis, & inviolabilitatem Principis opponunt. Valet enim argumentum nostrum. Qvicquid est immediate à DEO, illud in populo radicaliter non hæret. Atqui Majestas est immediate à DEO (ut supra probavimus.) Ergò Majestas non est radicaliter in populo. (2) Qvæcunq; potestas à solo DEO profecta soli Magistratui confertur, illius subjectum commune populus esse nequit. Atqui potestas civilis à solo DEO profecta soli Magistratui confertur. Ergò potestatis civilis subjectum commune populus esse nequit. Major patet. Nam qvicquid proprium est Imperantibus, id parentibus commune esse nequit. Eadem Scripturæ loca hic valent, qvæ supra ad propandam *immediatam Majestatis originem*. adduximus.

§. III.

Hac de re ita *B. Hulsemann. in Manual. Aug. Confess. disput. 14. §. 15.* Planè, inquit, falsum est, DEum unquam potestatem regendi alios, toti universitati, sive immediatè sive mediatè contulisse. Præterqvam enim quod hujus commenti nulla sint in sacris indicia; quod contrariis sententiis in Scripturâ confutetur, *contradictorium est*, & in rerum naturâ impossibile, ut potestas regiminis sit in omnibus: qui enim regentur si omnes sint regentes, determinet nobis Jesuita illud temporis *autuor*, quo Respublica extitit, & tamen omnes in Republica regendi potestatem habuerunt. Potestatem eligendi Rectores, seu separandi illud subjectum è reli-

Potestatem eligendi Rectores, seu separandi illud subjectum, illa & reлага quae in ergo statuit Deus in Convenientiam, non & ipsam potestatem reactivam. p. 23.

reliquo numero, qvod potestatem à DEO institutam usurpet, & potestatem regendi passivam seu ut régibilis sit, hanc DEus in communitatem ut subjectum primum contulit, non potestatem restivam hoc enim contra naturam est, &c. Illustrat hanc materiam in *Breviar. Theolog.* p. 698. Quemadmodum potestas ordinis Ecclesiastici interni seu modi illuminatiyi & unitivi homines cum DEo, impiosq; & contumaces ligandi, jure divino collata est Doctoribus tantum Ecclesiæ, non plebi nec Magistratui politico: Ita potestas politica legislativa directiva & coercitiva omnium subditorū in rebus ad ordinem Ecclesiasticum non pertinentibus, jure divino collata est Magistratui tantum eiq; in distinctione à subditis considerato, non indistincte COMMUNITATI neq; RADICALITER, nec IMMEDIATE, nec MEDiate, nec aliâ quacunq; ratione subjecti ad æquat locum obtinente. *Job. Ad. Osiander in suis ad Grotium annotat. in lib. I. cap. 3.*
 §. 7. Hæc inquit, sententia de unico subiecto Majestatis potestate immediatè summa à DEo est in libris nostris symbolicis fundata & à Romano Imperio & statibus imperii approbata. *Paulò post*: Stante itaq;
 immediatâ origine, non potest statui duplex subjectum (Majestatis) sc. civitas, quæ conferat potestatem, ut Princeps illam habeat formaliter, & quæ retineat tamen illam potestatem adhuc dum habeatq; habitualiter. Ita enim esset conseqvens non immediatè conferri potestatem à DEO, sed conferre illam Civitatem, & ne quidem in solidum, retentâ habitualiter & radicaliter.

D 2

§. IV.

§. IV.

Eandem sententiam orthodoxam Politici etiam am-
plicuntur. Videatur Joh. Friedericus Hornius lib.
2. de Civitate. Et solidè quidem Zieglerus ac piè
Grotio respondit in *Animadu. ad Grot. lib. I. cap. 3.*
quem locum non piget describere certis de causis in
gratiam adversariorum: cum primum indicasset, quid
velit Grotius, nempe; summam potestatem radicali-
ter, fundamentaliter, virtualiter, aut habitualiter, uti in
scholis loquuntur, esse in totâ civitate & penes popu-
lum; formaliter verò penes Imperantem unum vel
plures pro cuiusq; gentis instituto, addit: At falsum hoc
esse, ex eo imprimis patet, quod potestas imperandi à
DEO conferatur immediatè, perinde uti potestas do-
cendi, solvendi & ligandi, administrandi Sacra menta,
&c. qvæ ministro Ecclesiæ competit. Quemadmo-
dum igitur populus eligendo Pastorem non confert
potestatem istam, nec conferre potest, quia scilicet eam
nunquam habet ipse, sed personam electam potestati
à DEO immediatè proficisci ent applicat: haud ali-
ter & eligendo Regem non confert potestatem impe-
randi, sed personam electam producit, eamq; destinat ad
exercitium potestatis illius à DEO immediatè confe-
rendæ. *Breviter:* Communitas, quando eligit per-
sonam, ipsam potius personam seu personas applicat
potestati divinæ, quam potestatem divinam personis.
In multitudine ergò seu civitate est solum potestas de-
putandi seu eligendi personam, personasve, à quibus
regatur. Facta ista electione seu deputatione DEUS
immediatè electis confert politicam potestatem. E-
jusq; potestatis verum & immediatum subjectum est

non

Populo eligendo Pa-
siderem non confert
potestatem in eum,
sed personam electam
applicat potestati
a Deo immediate
proficisci.

non multitudo, sed persona Electa. Ex eodem etiam fundamento recte Zieglerus negat, exstincta domo regnatrice imperium ad populum reverti; nihil enim aliud redire ad populum, quam potestatem eligendi seu designandi aliam personam. Ponit etiam casum, si militari manu & per vim bellicam occupata fuerit provincia, ubi tunc maneat subjectum commune potestatis? Et concludit, saltem in isto casu, nullum superesse amplius subjectum commune.

QVÆSTIO V.

An ἐξοίκου ὑπερέχον in loco nostro denotet Dominum eminens, qvidve de illo sentiendum sit?

Per ἐξοίκους ὑπερέχον omniem potestatem superiorem intelligi abstrahendo ab hac vel illa regiminis formâ, jam supra diximus. Qvicquid igitur hoc generali vocabulo comprehenditur tanquam species, vel subintelligi vel saltem non excludi necessum est. Per dominium eminens autem Juris Naturæ Interpretes exprimunt illam potestatem, quam Magistratus habet in fortunas & bona subditorum, qvibus urgente Reipublicæ utilitate ad bonum commune uti potest. Dubium enim non est, qvin ejusmodi sâpe incident Reip. fata, ut justa Principi causa sit bona subditorum etiam non consentientium alienandi. Neq; verò qvod sit invitis possessoribus privatis, injustum statim esse censendum est, cum necessitas & utilitas publica anteferri debeat voluntati singulorum. Equidem alteri suum auferre lex naturæ vetat, sed lex alia superior præcipit, ut salutis publicæ major ratio habeatur. Ita æqvum est, ut munitioni urbis, horti pri-

D 3

vato-

vatorum & agri cedant; ut in obsidione dejiciantur ædes, ne civibus damno, hostibus autem emolumento sint, ut plures casus alios h̄ic taceamus, à Politicis & JCtis memoratos. Qui ipsi qvoq; monent, in exercitio hujus Dominii omnia ad æqvitatem esse referenda, eam verò exigere, ut illis, qui publico commodo fortunas suas præ cœteris impenderunt, à tota civitate, quantum fieri potest, ea compensentur ac restituantur. Vi-deatur Pufendorff. de Jure N. & G. lib. VIII. cap. V.

§. 7. Cœterū illa necessitas, qvæ Dominio eminenti locum facit, à nonnullis nimium coarctari, ab aliis verò nimis extendi solet. Fatendum etiam illud est, qvosdam in definiendo Dominio eminenti æqvitatis humanæq; sortis limites excessisse, nullam ferè propriam bonorum possessionem civibus relinqvendo. *Necessitatem verò & utilitatis respectum in Exercitio Dominii eminentis* non adduximus ut fundamentum hujus facultatis, sed ut causam impellentem ac moventem, qvæ jam ipsam facultatem præsupponit. Ipsa autem illa facultas eminentia ex iatori principio derivanda est, qvod inter nostrates explicat Osland. in Grot. l. I. c. I. §. 6. p. m. 150. " Dicimus, inquit, facultatem illam eminentem sive dominium eminentia fundari in ipsa Majestate sive vicariatu DEI in his terris. Ut enim Deus relinquit homini dominium in suas res, retento dominio eminenti, qvod pro ratione voluntatis suæ in quamplurimis actibus ostendit, distruendo, transferendo, &c. Ita cum Rex sit vicarius DEI in his terris, facultatem qvoq; habebit disponendi de bonis subditorum sub DEO. Qvod ipsum evincit tūm Imperium in personam; (qui enim habet imperium in vitam & san-

gvi-

gvinem subditi, ille multo magis in bona :) tum Maje-
statis ratio , qvæ dicit summam potestatem ; Summa
autem potestas non potest subsistere, nisi concedamus
tale dominium eminens , tum Jus regium in scriptura
fundatissimum, de qvo *I. Sam. IX. v. 20.* Summæ au-
tem potestati assignamus hoc eminens dominium, non
ut illo abutatur, sed utatur, nec tantum se agnoscat
Dominum esse subditorum , sed & Patriæ Patrem , &
ut Jus hoc contra illos , qvi nimis h̄ic abjectè sentiunt
de Majestate Principis , propugnandum esse cense-
mus ; ita maximè de officio monendum Principem es-
se existimamus. Ad subditorum demissionem facit
illa Juris divinitus concessi repræsentatio , ad virtu-
tum exercitium Principe dignarum illa officii descri-
ptio. *Deut. 17. v. 18, 19.* Sunt nonnulli, qvi titulum
Dominii eminentis ambitiosum judicant, & propterea
ab illo abstinendum. *Vid. Ziegler. in Grot. l. 1. cap.*
I. s. 7. qvi tamen non probantur *Pufendorffio* l. c. vo-
cabulum qvidem mutuò sumptum est ab Incomparabili
Grotio, sed res ipsa tamen rerum civilium ac moralium
Doctoribus ante Grotium non ignota ; qvin ipsum vo-
cabulum Dominii eminentis non omnino primum à
Grotio excogitatum esse, cum Dominium Excellentiarum
apud Moralium Doctores occurrat, notasse reperio
Hornium in Polit. Architect. lib. 2. cap. 4. s. 5.

Q Y A E S T I O VI.

An in statu Integritatis Imperio civili locus
fuisse?

Inutilis est hæc qvæstio, sed mota olim , & inter Pa-
tres agitata ; qvæ ipsa tamen , qvî aliqvid negotii illis
faces-

facessere potuerit, eqvidem miror, cum adhibita distinctione facilis sit responsio. Imperium enim civile, quatenus præcisè ordinem inter Imperantes ac parentes notat, status innocentia simpliciter non respuit; quin potius cum inter ipsos Angelos sint *ξεσιαι*, potestates, Dominationes, principatus ac throni; non video, cur omnem ordinem aut gubernationem ac subjectionem hominibus integris denegare quis possit. Nam ut paterna potestas in qualibet familiâ, sic inrer diversas familias ordo & subjectio locum habuisset. Nec singulae familiæ suo capite, nec multiplicato genere humano plures familiæ subordinatione quadam carere potuissent. Pertinet ad pulchritudinem & constitutionem universi, ut ordine suo quæq; constent. Sine ordine, *inquit Scaliger, exerc. 2. de subtil.* natura constare non potest nihil enim absq; ordine meditata est vel effecit. Quæ multa sunt, per ordinem unum fiunt qvodammodo. Unionem verò & Societatem Natura semper intendit, & homo, ut rectè judicat Philosopher, est animal sociabile, qvod naturæ suæ instinctu ad societatem fertur; Initia autem societate regimen omne politicum exulare non potest. Frustra hîc quis opponit perfectionem status integritatis & imaginem divinam. Cum quâ si subjectio maritalis (quâ mulier viro subest) & obedientia filialis liberorum erga parentes non pugnat, nec civilis subjectio pugnare censenda est. Quæ *Augustinus habet. lib. 19. de Civ. DEI. cap. 15.* de servili subjectione, cum molestiâ & voluntatis repugnantia conjuncta intelligenda sunt. Nam ut rectè concludit *B. Gerhard. L. de Magistr. Polit. s. 26.* Distingendum inter subjectionem servilem & filialem, inter

inter regimen *deccolikov* & *maremon*, inter imperium coactum & spontaneam submissionem, inter regimen conjunctum cum libidine dominandi & conjunctum cum animo consulendi, illud non autem hoc à statu innocentiae absuisset. Patet igitur ex iis quæ dixi, potestate civili seu officio Magistratus quoad omnes partes tunc planè opus non fuisse, cumq; triplex Magistratui potestas competit, *legis lativa*, *judicaria*, & *punitiva* (dūrāq; rōmōdēlūn dīnāsūn & nōlāsūn). nullam ex his ad statum integritatis pertinere. Non enim aliis *legibus* indigebat natura hominis perfecti concreata imagine dotata & vivendi regulis internis instructa. In *Judicium* vocari nemo poterat, quia nec litibus nec injuriæ nec legum transgressionibus locus ullus erat. Unde nec coerceri quemquam serveriori poenâ potuisse constat. In his verò officiis sui partibus considerata civilis potestas rectè dicitur B. *Danhauero* esse à DEo Medico, qui naturæ corruptæ, regere semet nesciæ, palabundæ, hoc suo Dei dæwem providit in *Hodom*. Sp. Pap. pag. 785.

QVÆSTIO VII.

An Clerici etiam Imperio civili subsint?

Affirmativam orthodoxi variis argumentis probant, allegantes (1) præceptum Christi *Matth.* 22. v. 21. *Marc.* 12. v. 17. Pharisæis, Ergo non tantum Laicis inculcatum. *Quod hic ore locutus est, mox opere implere curavit*, inquit, *Bernhard. Ep. 42.* (2) Exempla Levitarum in V. T. per loca *Exod.* 4. v. 15. cap. 32. v. 21. &c. (3) Exemplum Christi agnoscentis super se potestatem Pilati *Job.* 19. v. 11. Ne quid dicam (4)

E

de

Rom. 13.1.

de Jure naturali, qvo omnes Reip. cives communi vinculo contineri & iisdem Legibus constringi fas est; quâ de re consulantur rerum civilium scriptores. Nobis hîc utramq; paginam facit locus noster, *omnem animam potestati civili subjiciens*; Ergo & Clericos. Qvam consequentiam jam olim inde elicit Chrysostomus in b.l. omnibus, inqviens, *hæc præcipiuntur, sacerdotibus & Monachis.* Non autem iis solis, qui hujus vitæ negotiis occupantur. Statim in ipso proœmio declarat Apostolus cum sic dicit: Omnis anima: *Quasi dicat, etiamsi Apostolus, etiamsi Evangelista, etiamsi Prophetæ vel aliùs quivis fuerit, subjectio enim ista non evertit pietatem.* Alterutrum igitur afferendum est, aut Clericos non habere animam, aut potestati civili esse subjectos. Ridet hanc consequentiam Adamus Contzen. comment. in b. l. Epist. ad Rom. Ridiculum est, inquit, argumentum Parei: *Pontifex est anima Ergo potestatibus subjecta.* Annon Ferdinandus, Ludovicus, Philippus Jacobus Reges animæ sunt, nec subjectæ tamen sublimioribus potestatibus, sed summae sunt ipsæ potestates? Ita & Pontifex nulli potestati subditus, cæteri autem Episcopi & Sacerdotes sub illa sunt potestate, quâ de re satis dictum Polit. lib. 6. cap. 3. 8. 9. Sed dum Parei consequentiam ridet Contzenius, Bernhardum simul perstringit ex eodem loco argumentan-
“ tem Epist. 42. Si omnis anima subjecta debet esse Er-
“ go & veîtra. Qvis vos exceptit ab universalitate?
“ si quis tentat excipere, conatur decipere. Et sanè Contzenii exceptio frivola est; & instantia prorsus heterogenea. Non enim qværitur, an ipsæ potestates civiles sint subjectæ, sed an omnes reliqui homines, qui
Magi-

Magistratum civilem non gerunt, illi subjecti esse debent, qvod certè affirmat Apostolus & præcepti loco injungit. Qvod autem Pontificii contendunt sub voce εξοικείωση ipsius Pontificis potestatem simul intelligi, est mera petitio principii ex ipsis circumstantiis textus satis refutata. Illa enim intelligitur potestas, qvæ gladio armata, qvæ tributum exigit &c. At hæc est descriptio potestatis civilis. Et quid ejusmodi Potentiam sibi arrogat contra inter dictum Christi *Luc.* 22. v. 25. *Reges gentium dominantur & qui potestatem habent vocantur benefici: VOS AUTEM NON SIC.* Non potest sibi temperare *Hunnius* in h. l. qvin impudentiam Cleri his verbis perstringat: *Qyoniam Sp. S. per os Apostoli sui OMNEM ANIMAM subjicit Magistratui Politico;* qvo jure igitur Papa Romanus collum hinc subduxit? totamq; colluviem illam unctorum & rasorum verticum à politici Magistratus jurisdictione absolvit & exemit? Seipsum verò supra omnes in orbe Magistratus ipsumq; adeò Romanum Imperatorem extulit? qvâ conscientiâ fuerunt ausi scribere Romanenses sive Pontifices sive Pontificum Adulatores & palpones, qvod Papa sit Rex Regum & Dominus Dominantium, qui jus habeat utriusq; gladii, cui omnis subsit creatura, &c.

QVÆSTIO VIII.

An Clerici Jure divino à tributis & vectigalibus sint immunes?

Negativa vel sponte fluit è subjectione Clericorum in thesi præcedenti assertâ: Qvod si enim *in personalibus* subsunt, qvidni & in realibus seu ratione bonorum. Qyorum vitam Jus divinum non eximit imperio civilis, eorum nec fortunas immunitate donavit. Et univer-

E 3

sale

sale est præceptum Apostoli in loco nostro v. 6. §. 7. ^{R.}
 Accedit Christi exemplum solventis tributum pro se &
 Petro. Matth. 17. v. 27. Pontificiorum assertio; Clericos jure divino & humano exemptos esse ab omni jurisdictione politica & consequenter esse à tributis immunes, nullo idoneo fundamento nititur. Ubi enim lex divina istam immunitatem præcepit? Producantur hujus privilegii tabulae, si adsunt. Nam quæ exempla urgentur è sacro codice, ad legem & privilegium perpetuum non sufficiunt, Agnoscimus factum Josephi Patriarchæ, qui Sacerdotes Ægyptiorum exemit, Genes. 47. & Artaxerxis Regis Persarum Sacerdotes Israëliticos eximentis. 1. Esdr. 7. Sed ex isto facto universalem regulam & immutable ac perpetuum Jus fluere negamus. Non enim debent beneficia Regum sponte Sacerdotibus collata ad obligationem Juris trahi. Quid potius invertimus argumentum: Quam immunitatem Sacerdotes non habent nisi precario & Singulari Magistratus beneficio, eam jure divino non obtinent, nec ut rem sibi debitam urgere possunt. Sed nec è verbis Christi Matth. 17. v. 26. liberi sunt filii regni, immunitas Clericorum magis evincitur, quam omnium Christianorum. V. Brochm. de Mag. pol. c. 2. q. 2. Obj. 2.⁵⁰³

Brochm. De Magistrat. Pol.
c. 2. q. 2. Obj. 2. De sac
ratione non agit, sed
locis et pag. supra sic
citatis, ubi parvum vel ni
si, faveat auctor, sed po
tius adversatur.

Gerhard. l. c. 5. 463. Meisner. Part. 3. Philos. sobr. sect.
2. c. 3. q. 1. obj. 3. Bellarmino autem afferenti: Jure divi
no Clericos esse immunes, Scholastici plurimi contradic
unt, docentes, nullam afferri posse legem divinam, quæ
Clericos à tributis exemptos velit. ^{Corin. 1. 10. ep. 6. p. 440. 5. 1. 10. 1. 10. 1. 10. 1. 10.} ^{Principum, non Sacerdotum, sed scilicet pollis angeat.}

QVÆSTIO IX.

An Magistratui Tyrannico resistere liceat?

Qui Magistratui (qualiscunq; sit) resistit, ordinationi divina resistit, expressè inquit Apostolus in loco nostro; deum

unde facile est colligere, subditis quā talibus nullam esse resistendi facultatem in S. Codice relictam, nulla superesse arma erga Magistratum, nisi preces, lacrimas & suspiria. Hoc constanter docent Ecclesiæ nostræ Doctores, ut gloriari possit B. Bebelius de *Regula Juris Naturæ* p. 9. *Pestilens hæc heresis* (scilicet *Magistratus* sive *heresi* sive *Tyranide* *laborantes* ē *medio tollendos* esse) nondum *hactenus DEO* sit laus, *cathe-dras* vel *suggestus* vel *libros Evangelicorum* *comma-culavit*. Argumenta pro orthodoxâ thesi stabilien-da collegit B. Gerhardus de *Magistr. polit.* s. 484. Qvia (1) etiam impius Magistratus est à DÉO, & DEI ordi-natio. (2) Ne qvidem propter idololatriam & hæresin Magistratui resistere licet, multò minus ob alia vitia. (3) Dicta Scripturæ generalia urgentur. (4) Exempla piorum. 1. Sam. 8. v. 7. Ita Jeremias pro Nabuchdonosore impio Rege & Ecclesiæ persecutore orandum docet *Jer. 29. v. 7.* Sic Tiberio Tyranno Christus tributum dari jubet. *Matth. 22. v. 20.* Neroni subjectos esse vult Paulus. *Rom. XIII. v. 2.* Asia Regibùs facinorosis & crudelibus Christianos obedire jubet *Petrus. 1. Petr. 2. v. 17.* (5) Ex 1. Petr. 2. v. 18. Ubi servi jubentur parere etiam *onanis* distortis, i. e. duris & difficilibus Do-minis. (6.) Qvia licentia subditis data resistendi Ma-gistratui non potest non esse exitio Reip. & seditionis ac parricidii perpetua ansa, &c.

Q V A E S T I O X.

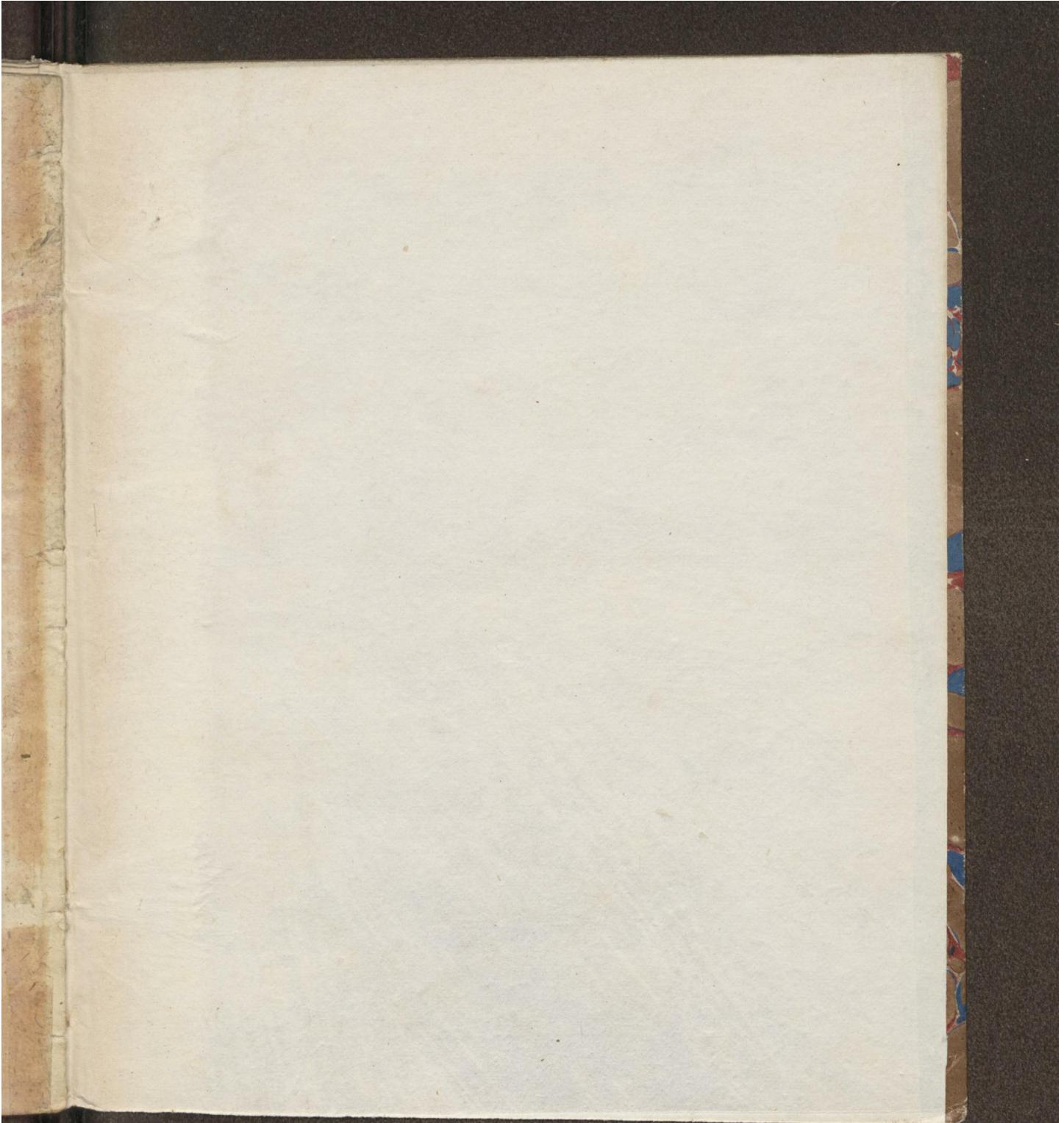
An hæc sit publica doctrina Lutheranorum?

Hæc tam pia tamq; sancta principia non uni Theologo sed uni-verso Lutheranorum gregi persuasa esse, & publicè doceri atq; de-fendi tanta animi contentionē quantā unquam fieri potest, omnes norunt,

norunt, qui vel libros nostros symbolicos vel privata scripta nos
 stratum Theologorum unquam legerunt. Unde nec potuit
 Bellarminus, etiam si hostis eset acerrimus, quin fateretur a prin-
 cipiis Lutheranis Magistratui politico non esse timendum, imo
 nimium etiam ipsi in nostrâ scholâ tribui solere. Separanda au-
 tem sunt ab hac materiâ quae de ordinibus imperii & Electoribus
 Imperatori in certo casu resistentibus forte judicarunt Theologi
 Lutherani. Questio enim non est de illis, qui partem Majestatis
 habent in Imperio Romano, sed de mere subditis. At merè sub-
 ditos resistere posse Magistratui, quis docuit Lutheranorum? Ex
 forma autem mixta Imperii, ubi Principes certo respectu subditi
 sunt, certo autem respectu de Majestate participant, si quis argu-
 mentari vell ad statum purum inter Imperantes ac parentes, is
 aerem verberaret. Unde nescio, majorne eorum impudentia sit
 an ignorantia, qui hinc concludunt: Quidam Theologi Lutherani
 docent, subditis licere bella gerere cum Magistratu. Ad ejus-
 modi ineptias jam olim respondit B. Varenius in Rom. 13. *Alia*
est ratio subditorum ex parte, & cum reservatione certa potesta-
tis, in qua superiorem aut vindicem non habent, & adeo illo respectu
nec bellum gerunt cum Magistratu, qui in tantum Magistratus non
est. Hinc etiam Carpzov de leg. cap. 1. sect. 11. n. 10. Proceres
 inquit, ac status Imperii per capitulationem Cæsaream in consor-
 tium quasi Majestatis videntur recepti, cum Majestas sit & de-
 finiatur summa potestas. Idem fusius perseqvitur Nicol. Myle-
 rus ab Ehrenberg in Tr. de Princip: & stat: Imperii part. I. cap.
 30. §. 1. Ita differens: Sane principum Imperii supereminen-
 tia in territorio Ducali conspicua præ aliis exterorum regnorum
 Principibus imprimis exinde clarescit: Quod Duces & Princi-
 pes Germani immediati in edictis, rescriptis & literis ad subje-
 ctos & alios inferiores directis, inscriptione nos DE I gratia ut-
 untur, eisq; se gratia DEI regnare premitunt, sicuti communis
 Imperii observantia comprobatur, &c. Idem §. 11. addit: Pro-
 pter hanc summa potestatis communicationem Electoribus in
 Aurea B. cap. 24. Majestas tribuitur, quasi eam
 una cum Imperatore teneant.

TANTUM.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,276 4° 1461